

Καὶ ἐσφίγγε τὴν καρδιά του μὲ τὰ δύο του χέρια γιὰ νὰ μὴ ξεσπᾶσῃ σὲ παραπονιάρικο κλάμμα. Ἐπειτὴ ἔφευγε καὶ ἐγύριζε σὰν τρελλὸς ἔξω στοὺς κάμπους, ὡς ποῦ ἔφθανε στὴν καμαροῦλα του κουρασμένος... Ὅλες τῆς ἄλλες ὥρες περνοῦσε ἐμπρὸς στῆς ἀκίνητες καμπάνες του καταβεβλημένος ἀπ' τὴν ἀγωνία, κατακίτρινος...

Γύρω του ψυχὴ! Μπροστὰ του ἡ θάλασσα μόνον μούγγιζε στὴν ἔρημη ἀκροθαλασσιά, φέρνοντας ἀπαίσια μηνύματα.

Καὶ κεῖ, κάτω ἀπὸ μιὰ μικροῦλα στέγη, ποῦ μόλις τὴν διέκρινεν ἀπ' τῆς καμπάνες του, ἡ ἀγαπημένη του Ζολφίνα ψυχομαχοῦσε ξαπλωμένη στὸ παρθενικὸ κρεβάτι τῆς σιωπηλῆς, ἐνῶ τὸ κεράκι ἐτρεμόσβυνε στὸ φῶς τῆς αὐγῆς καὶ αἱ σιγανὲς προσευχὲς τῶν ἀγαπημένων τῆς ξέσπαζαν σ' ἄκατάπαυστο θρήνο, ὡς ποῦ σήκωσε δύο τρεῖς φορές τὸ ξανθὸ κεφάλι τῆς μὲ ἀγωνία σὰν νὰ ἤθελε νὰ ὁμιλήσῃ... ἀλλὰ αἱ λέξεις ἔμειναν μέσα τῆς βαθεῖας ὁ ἀγέρας τὴν ἡμποδίζε... καὶ ἡ αὐτοῦλα τὴν ἄφηνε ἀσπلاγχνα στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Χάρου... Ἀργοκίνησε τὰ χεῖλη τῆς τότε πνιγμένη στὸν πόνο, τὰ κλεισε

ἔπειτα σὰν ἓνα ἀργάκι ποῦ τὸ πνίγουν... καὶ ἔμεινε ἀκίνητη.

Ὁ Μπιάσκο τὴν ἄλλη μέρα εἶδε τὴν ἀγαπημένην του νεκρὴ ἀπολιθωμένος ἀπ' τὸν πόνο ἀκολούθησε τὸ νεκροκρέββατό τῆς γεμᾶτο ἀπὸ λουλούδια φρεσκοκομμένα ποῦ ἀνάμεσα τῶν ἤτο ξαπλωμένο τὸ ὠραῖο παρθενικὸ κορμὶ τῆς μέσ' ἓνα ὁλόασπρο σεντόνι τυλιγμένο. Ὅ, τι εἶχεν ἀγαπήσῃ στὴ γῆ, ἤτο ἐκεῖ μέσα, ἤτο ὁ ἴδιος ἑαυτός του, δὲν ἦταν μόνον τὸ πτώμα τῆς Ζολφίνας του, μὰ καὶ ἡ νεότης του, ἡ ζωὴ του, ἡ ἀγάπη του, ποῦ τὰ ἔθαβαν ὅλα στὴ στιγμή!

Ὁ Μπιάσκο τὴν εἶδε ἀκόμη μιὰ φορὰ μέσα στὸ πλῆθος... ἔπειτα ἔφυγε, ἤλθε στὴν καμαροῦλα του ἀνέθηκε τὴν ξύλινη σκάλα, τράβηξε τὸ σχοινὶ τῆς πρὸ ἀγαπημένης του καμπάνας τῆς μικρούλας... ἔκαμε ἓνα μεγάλο κόμπο... πέρασε τὸν λαιμόν του καὶ πήδησε στὸ κενόν!...

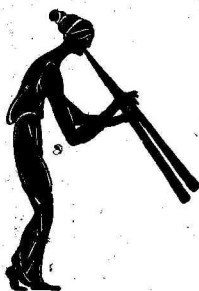
... Καὶ τότε μέσα στὴν πένθιμη ἡσυχία, ἡ καμπανίτσα του ἐσήμανε δύο τρεῖς φορές χαρούμενα...

... Ἦσαν οἱ τελευταῖοι σπασμοὶ τοῦ πνιγομένου Μπιάσκο!

Μετάφρασις ΖΗΝΩΝΟΣ ΛΕΦΑΚΗ

“PER GLI STUDI NEOELLENICI IN ITALIA.”)

ΤΟΝ τὸν τίτλον φέρει ἓνα βιβλιαράκι μεγάλου ἐνδιαφέροντος ποῦ ὁ διαπρεπὴς φιλέλλην καὶ ἐλληνιστὴς κ. Δὲ Σιμόνε Μπροῦβερ ἐδημοσίευσεν στὴν Ρώμην. Πόσον τὸ ἐνδιαφέρον αὐτὸ τῶν Ἱταλῶν διὰ τὴν γλῶσσαν μας καὶ τὴν γραμματολογίαν μας μᾶς συγ-

κινεῖ καὶ μᾶς ὑψώνει, ἡμπορεῖ νὰ τὸ ἐννοήσῃ μόνον ἐκεῖνος, ποῦ αἰσθάνεται ἀληθινὴν ἀγάπην διὰ τὴν μεγάλην Ἑλληνικὴν πατρίδα.

Ὁ διάσημος αὐτὸς Ἱταλὸς παραπονεῖται πῶς ἀκόμη στὴν Ἱταλίαν παραμελεῖται ἡ μελέτη τῆς νεοελληνικῆς ποιήσεως, ἂν καὶ πολλοὶ λόγιοι τῆς μεγάλης ἐκείνης χώρας καταγίνονται νὰ γράβουν καὶ μεταφράζουν δικά μας ἔργα! Ὅ, τι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις δὲν ἐσκέφθη ποτὲ νὰ κάμῃ, τὸ κάμουν αὐτοὶ οἱ ἐκλεκτοὶ Ἱταλοὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων ἔχει τὰ πρωτεῖα ὁ κ. Μπροῦβερ, διὰ τὴν βαθεῖαν μελέτην τῶν νεωτέρων ἐλληνικῶν ἔργων, διὰ τὴν παρατηρητικότητά, διὰ τὴν ἀπειρον λατρείαν του πρὸς τὴν ἀρχαίαν καὶ νεωτέραν Ἑλλάδα.

Μακρὰ ἀπὸ τὸν τόπον ὅπου διεξάγεται ἡ γλωσσικὴ πάλη, μὲ τὴν μεγάλην ἀγάπην εἰς τὴν

Σ. Π. Καίτοι εἶνε γνωστὰ αἱ περὶ γλώσσης ἰδέαι τῆς «Πινακοθήκης», δημοσιεύμεν ἐν τούτοις τὴν βιβλιοκρισίαν τοῦ ἐκλεκτοῦ ἡμῶν συνεργάτου κ. Μαρτζώκη, ὑπερτιμῶντος προφανῶς τὸ ἔργον τοῦ Ψυχάρη.

Ἑλλάδα, μὲ τὴν σπανίαν ἀντίληψίν του καὶ τὴν διαύγειαν τοῦ φωτεινοῦ του νοῦ, ὁ κ. Μπροῦβερ θέτει τὰ πράγματα στὸν τόπον τους καὶ δείχνει σ' ἐμᾶς ὅτι δὲν εἶνε τὰ ἄκρα ποῦ πρόπει νὰ τρέξῃ ἡ γλῶσσα διὰ νὰ φθάσῃ στοὺς μεγάλους τῆς προορισμούς, διὰ νὰ φέρῃ τὴν ἐνότητά κι' ὅχι τὴν ἀποσύνθεσιν, διὰ νὰ συνεχίσῃ τὸν δρόμον τῆς ποῦ ἀπόκρυφα εἶχε κάμει στὰ σκότη τοῦ Μεσαίωνος.

Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Ψυχάρη βέβαια εἶνε ἓνα φαινόμενον γιὰ ἐκείνους ποῦ ἡμποροῦν νὰ ἰδοῦν βαθύτερα τὰ πράγματα. Ἡ ἐμφάνισις του κάτι τι ἐστέρωσε, κάτι φωτεινὸν μᾶς ἔδειχνε στὰ ὄργια τοῦ σχολαστικισμοῦ. Ἦτο μία διαμαρτυρία τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως καὶ τῆς μεγάλης ἐκείνης στιγμῆς ἀντιπρόσωπος ὑπῆρξεν ὁ Ψυχάρης.

Ἀλλ' ἡμεῖς εἰμεθα ἐκεῖνοι ποῦ δὲν τὸν βοηθήσαμε στὸ ἔργον του, ποῦ παρεξηγήσαμε πολλὰ πράγματα, ποῦ δὲν ἐβαδίδαμε σύμφωνα μὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς μας, καὶ διὰ τοῦτο ἐγεννήθη ἓνας ἄλλος σχολαστικισμὸς πλέον βάρβαρος διὰ νὰ ξυπνήσῃ ὅ, τι ὁ Ψυχάρης μὲ μεγάλην διανοητικὴν δύναμιν κατώρθωσε ν' ἀποπνίξῃ.

Ἡ διγλωσσία βασανίζει τὴν Ἑλλάδα! ἀλλὰ πολὺ περισσότερον ἐβασάνισε τὴν Ἱταλίαν. Ἐκεῖνος ποῦ παρακολουθεῖ τὴν μεγάλην ἐκείνην γραμματολογίαν, βλέπει τὴν γλωσσικὴν Ἱταλικὴν ἐξέλιξιν καὶ βλέπει ὅτι στὴν τρίτην Ἱταλίαν ὁ Καρδούτσος ὑπῆρξεν ἐκεῖνος, ποῦ ἀνοίξε τὸ δρόμον διὰ νὰ φανοῦν πρὶν τοῦ τῶσον ἐνδοξοὶ συγγραφεῖς, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἔγειναν παγκόσμια. Ἀλλ' αὐτοὶ οἱ δοξασμένοι νέοι τὸν ἐδοθήσαν στὸ ἔργον του, γιατί εἶχαν τὴ λατρεία πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν τέχνην καὶ τὴν με-

γάλην μόρφωσιν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ νοῦ. Δὲν ἐπύρην τὰς λέξεις ὡς σημεῖα νεκρά, ἀλλὰ τὰς ἐξήτασαν μὲ τὸ μάτι τοῦ ψυχολόγου γιὰ νὰ βροῦν ἐκεῖ μέσα τὴ φλέβα τῆς ζωῆς, γιὰ νὰ βροῦν τὰς λέξεις ἐκεῖνας ποὺ ἀντιπροσωπεύουν τὰς σκέψεις καὶ τὰ αἰσθήματα τοῦ σημερινοῦ περιβάλλοντος. Αἱ γλώσσαι ἀπλοποιοῦν αἱ, ἐξευγενίζονται καὶ εἰς τὴν ἀπλοποίησιν παρατηρεῖται ἡ πρόοδος. Εἰς τὸν πεζὸν λόγον βλέπομεν μερικά εὐχάριστα σημεῖα προσεγγίσεως—δὲν ὁμιλοῦμεν διὰ τὴν ποίησιν, γιὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ ἐλύθη—καὶ ἀνάμεσα σ' αὐτὰ μερικοὺς ὁπαδοὺς τοῦ Ψυχάρη ποὺ χρησιμεύουν ὡς ἐμπόδιο. Μέσα σ' αὐτὰ τὰ σημεῖα προσεγγίσεως βλέπομεν μερικοὺς συγγραφεῖς μεταξὺ τῶν ὁποίων ἔχει τὰ πρωτεῖα ὁ Δ. Κालογερόπουλος διὰ τὸ βάθος καὶ τὴν ἀριστοκρατικὴν χάριν, ὡς πολὺ καλὰ παρατηρεῖ ὁ Μπρούδερ, καθὼς βλέπομεν καθαράν καὶ ὥραϊαν δημοτικὴν στὸν Χρηστοδασίλην.

Ὁ Μπρούδερ παρατηρεῖ μὲ μεγάλῃ μας εὐχαρίστησιν ὅτι ἐδῶ ὑπάρχει μία ὥραϊα καὶ πρωτότυπος ἀνθρῶπις πεζοῦ καὶ ἑμμετροῦ λόγου, ἀλλὰ δὲν λείπει νὰ παρατηρήσῃ ὅτι ἡ ἐπιρροὴ τῶν ξένων γραμματολογιῶν καὶ ἰδιαίτερα τῆς Γαλλικῆς εἶνε μεγάλῃ. Τὸ πνεῦμα ποὺ περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο δὲν ἀφομοιώνεται στὸ αἷμά μας εἶνε τὸ Γαλλικόν. Ναυάγιον ὀλίκο στὸν Ἀλέξανδρο καὶ Παναγιώτῃ Σοῦτσον, ναυάγιο στὸν Παράσχον, ναυάγιον στὸν Βαλαωρίτην ἂν τὸ μεγαλοδύναμο χέρι τοῦ Δάντε δὲν τὸν ἐσώζε' σὲ ὅχι λίγα σημεῖα, ναυάγιο σὲ μερικοὺς πεζογράφους καὶ ποιητὰς σημερινούς. Ἀλλὰ τὸ αὐτὸ δὲν συμβαίνει καὶ μὲ τὸ Ἰταλικὸν πνεῦμα, γιὰ μ' αὐτὸ ὑπάρχει ἡ μεγάλῃ συγγένεια. Ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ ἰταλικὸν πνεῦμα τρέχουμε στὴν ἀρχαιότητα. Παρατηρήσατε τὸν Σολωμόν, τὸν Κάλδον. Δύο εἶνε αἱ πηγαὶ τῆς Ἑλληνικῆς ποιήσεως, οἱ ἀρχαῖοι χρόνοι καὶ οἱ χρόνοι τῆς ἑλληνικῆς ἀναγεννήσεως. Καὶ ὁ Σολωμὸς εἶνε περισσότερον Ἑλλήν ἀπὸ τὸν Παράσχον καὶ τὸν Βαλαωρίτην. «Ἀπὸ τὴν Κριμαίαν, ἔλεγεν ὁ μέγας Καβούρ, πρέπει νὰ πᾶμε στὴν δούλην Ἰταλίαν» καὶ ἀπὸ τὴν ἰταλικὴν φιλολογία, τολμῶ νὰ πῶ, ἠμποροῦμε νὰ τρέξουμε στὴν Ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα.

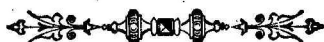
Μὲ ποῖαν γνῶσιν ὁ κ. Μπρούδερ ἐξετάζει τὰς ἑλληνικὰς γραμματικὰς, τὰς νεωτέρας ἑλληνικὰς γραμματολογίας, ποῖα εἶνε ἡ διδασκαλία εἰς τὴν Ἰταλίαν τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς νεωτέρας γλώσσας, ὁ καθένας ἠμπορεῖ νὰ τὸ ἰδῇ μόλις διαβάσῃ αὐτὸ τὸ πολύτιμο βιβλίον.

Δὲν εἶνε βέβαια λίγοι ὅσοι ἔγραψαν διὰ τὴν γραμματολογία μας καὶ μετέφρασαν δικὰ μας ἔργα. Ἀλλ' ἐκεῖνοι ποὺ συστηματικὰ ἐργάζονται εἶνε ὁ διδάσκαλος Pavolini, καθηγητῆς τῆς Ξανδοκρικῆς, ὁ ὁποῖος ἀπὸ πολλὰ χρόνια παρακολουθεῖ τὴν φιλολογικὴν μας κίνησιν, ὁ διαπρεπὴς ἱεροκῆρυξ Pio Ciuti, ὁ διακεκεκριμένος καθηγητῆς Eliseo Brighenti, ὁ σεβαστὸς καθηγητῆς Giovanni Canna καὶ ὁ ἀριστὸς συγγραφεὺς τοῦ λαμπροῦ αὐτοῦ βιβλίου Francesco De Simone Brouwer.

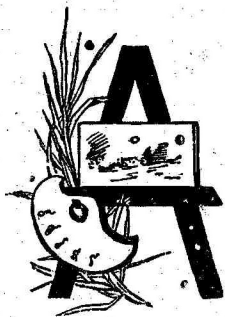
Ὁ Pavolini ἂν κ' ἔχῃ τὴν γνῶσιν τῆς γλώσσας μας, τοῦ λείπει ὅμως κάτι τι πολὺ σημαντικώτερον. Βλέπετε τὸν γλωσσολόγον κ' ὅχι τὸν αἰσθητικόν, βλέπετε πῶς δὲν ἔχει καμμίαν ἰδέαν τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἠμπορεῖ τίποτε νὰ πῇ ὠρισμένως. Ἐπαινεῖ ἔργα γιὰ τὴν γλῶσσα καὶ τὰς ιδέας, ὅχι γιὰ ἄλλο, ἀλλὰ γιὰ τὸ ἐδῶ πέρα ποὺ βασιλεύει ἡ φιλολογικὴ ἀναρχία, τὰ ἐπαινέσεν ὁ ἕνας καὶ ὁ ἄλλος γιὰ τοὺς σκοποὺς του. Ὁ ξένος ποὺ μᾶς κάνει τὴν τιμὴ νὰ καταγίνεται στὴν γραμματολογία μας, χρεώσται νὰ προσέχῃ πολὺ σ' ὅ, τι γράφει ὁ καθένας.

Ὁ Canna προσέφερε μεγάλας ὑπηρεσίας στὰ ἑλληνικὰ γράμματα. Ἐγραψε περὶ Σολωμοῦ ὠριωτάτην μελέτην, μετέφρασε εἰς γλαφυρότατον πεζὸν λόγον τὸν Ὁρκὸν τοῦ Μαρκοῦ καὶ ἔγραψε πολλὰ ἄλλα ἀρθρα μεγάλου ἐνδιαφέροντος. Ὁ Ciuti γράφει γιὰ μᾶς μὲ μεγάλον ἐνθουσιασμόν, ἀλλὰ δὲν τοῦ μένει καιρὸς νὰ μελετήσῃ περισσότερον καὶ νὰ γράψῃ μελέτας ἀνταξίας τῆς μεγάλης του ἀντιλήψεως εἰς τὸν Brighenti χρεώστοιμε πολλὰ διὰ τὴν «Νεοελληνικὴν χρυστομάθειαν» του· ἀλλ' ἐκεῖνος ἀπὸ τὸν ὁποῖον περιμένομεν πολλὰ πράγματα ἀκόμη, γιὰ τὴν πολλὰ μᾶς ἐδωκεν ἔως τώρα εἶνε ὁ Μπρούδερ, εἰς τὸν ὁποῖον κάθε Ἑλληνικὴ ψυχὴ χρεώσται νὰ εὐγνωμονῇ.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΑΡΤΖΩΚΗΣ

Η ΠΡΩΤΗ ΜΟΥ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΓΚΡΕΚΟ

ΠΟΠΕΙΡΩΜΕΝΟΣ νὰ ἀναμνησθῶ τῆς πρώτης μου παρὰ τῷ Γκρέκῳ ἐπισκέψεως ἀναμνησκῶμαι συγχρόνως τῆς πρώτης ἐσπέρας ἣν διήλθον εἰς τὰς ὁδοὺς τοῦ Τοῦέδου.

Εἶχον ἐξέλθει κατὰ τύχην μετὰ τὸ δεῖπνον, καὶ παρὰ τὸ μῆκος τῶν ὑψηλῶν τοίχων, οἵτινες ἐχάνοντο ἐντὸς

ἀνάστρου οὐρανοῦ, ἠκολούθουν τὴν στενὴν τοῦ λιθοστρώτου ταινίαν. Ἐβάδιζον εἰς τὰ πλάγια ἀπεράντων μοναστηρίων καὶ ἐπιβλητικῶν ἀνακτόρων, κιγκλιδο-

φράκτων, μὲ τοὺς θυρεοὺς, τὴν ὑπεροψίαν τῶν ὁποίων δὲν ἐπάταξεν ἡ κακὴ Μοῖρα. Ἡ νύξ ζωογονεῖ περίεξ των ὀλόκληρον τὸ παρελθόν των, τὸ ὁποῖον κατέστη ὥραϊον ὡς ὄνειρον. Ἐνα πλῆθος ἐγκαταλειμμένων εἰκόνων, φλαμανδικῶν, ἐβραϊκῶν, καθολικῶν, σαραζηνικῶν μ' ἀνέμενε παρὰ τοὺς πυλῶνάς των. Ἀπὸ τῆς πρώτης ταύτης ἐσπέρας ἐπέπεσαν ἐπ' ἐμοῦ ὡς ἡ ἀθλιότης ἐπὶ τῶν πτωχῶν καὶ ἀπὸ εἰκοναετίας τὰς τροφοδοτῶ μ' ἐν ξένον αἷμα. Δὲν παραπονοῦμαι εἰς ἀπόδοσιν μ' ἐξυπηρέτησαν εἰς πᾶσαν εὐφροσύνην μου.

Ὅποια σιγὴ ἐβασίλευε τὴν ἐσπέραν ἐκείνην εἰς τοὺς σκοτεινοὺς δρομίσκους τοῦ ὀρεινοῦ τούτου Τοῦέδου! Παρὰ τὴν βᾶσιν τῶν τευχῶν ἔψαλλον οἱ γρύλλοι, ὑψηλότερα ἐπτερυγίζον ἀπροσδοκῆτως νυκτερίδες. Περὶ τὴν ἐνδεκάτην καὶ ἡμίσειαν ἤκουσα μουσικὴν, πρὸς τὴν ὁποῖαν προσεπάθουν νὰ πλησιάσω διὰ μέσου τοῦ δαιδαλίου τούτου καὶ αἰφνιδίως εὐρέθην εἰς μίαν εὐρυ-